

Handläggare:
Anna Lipkin

Landstingsstyrelsen

Yttrande över motion 2008:11 av Åke Askensten (mp) om stopp för inköp av torsk

Ärendet

I motionen föreslås att landstingets inköp av torsk, både direkt och indirekt via entreprenörer, ska upphöra till dess torskbeståndet hämtat sig.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige

att anse motionen besvarad med hänvisning till de redovisade åtgärderna

Bakgrund

Motionären anför i sin motion att torsken, som varit en av de vanligaste matfiskarna i Sverige, är utrotningshotad. De olika beslut som tagits i Sveriges riksdag och i EU om begränsningar av torskfisket har visat sig vara otillräckliga. Motionären anför vidare att skolor, andra offentliga institutioner och privatpersoner har slutat köpa torsk för att bidra till att säkerställa torskens framtida existens. Eftersom Stockholms läns landsting är en mycket stor inköpare av fisk, direkt eller via entreprenörer, till sjukhus och personalmatsalar föreslår motionären fullmäktige besluta att också landstingets inköp av torsk upphör. Som lämpligt urvalsinstrument vid inköp av fisk föreslås att Världsnaturfondens fiskguide eller liknande bör användas.

Förvaltningens synpunkter

Det internationella fiskets fångstmetoder har lett till att det idag finns flera fiskarter som har problem med återväxten och därmed är utrotningshotade. Dessutom har existensen för vissa fiskarter försvärats genom de kemikalieutsläpp som sker till våra vattendrag. För Östersjöns del är en kombination av fiskemetoder, våra utsläpp i vattendragen, havets salthalt

och det faktum att Östersjön har låg vattenomsättning orsak till att exempelvis torskbeståndet är hotat. Även i andra delar av världshaven har torsken svårigheter att reproducera sig på grund av överfiskning, speciellt i Nordsjön, Skagerak och Kattegatt. Organisationer som WWF och Greenpeace såväl som forskare rekommenderar totalt fiskestopp för torsk till dess att arten har återhämtat sig.

Stockholms läns landsting köper in fisk dels via avtal med leverantörer av rena livsmedelsprodukter och dels via avtal med entreprenörer som levererar färdiga måltider.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) ger inga möjligheter att ställa krav på lokaliseringen för den vara som upphandlas eller, när det gäller fisk, var den har fångats. Sådana krav skulle strida mot EUs grundprincip om fri rörlighet för varor. Däremot är det med stöd av vetenskapliga fakta möjligt att ställa krav på att upphandlad fisk inte får vara utrotningshotad. Bedömningen skall vara vetenskaplig och objektiv.

I det centrala avtal som finns för inköp av djupfrysta livsmedelsprodukter ställs krav på att den torsk som köps ska vara fiskad i Nordatlanten. De upphandlade fiskprodukter som enligt statistik köps från de två leverantörer som har avtal för djupfrysta livsmedel är: kapkummelfilé, stillahavschumflax, torskfilé, sejfilé, alaska pollock, hokifilé, koksej, pangasiusfilé och laxfilé. De halvfabrikatprodukter som köps in är sprödbakad sejfilé, rödspätta, fiskfilé och skagenfisk. Det är oklart vad som döljer sig bakom begreppen fiskfilé och skagenfisk, men eftersom torsk är en dyr fisk rör det sig troligtvis inte om torsk i dessa fall. Dessutom köper landstinget olika konserverade sillprodukter och gravad, rimmad samt rökt lax. Enligt statistiken står inköpen av torsk för 2.5 % av den totala mängden inköpt fisk. Det är sålunda en mycket liten del av den fisk som köps in som är torsk. Detta tyder på en hög medvetandegrad i köken, samtidigt som priset på torsk säkerligen i sig skapar begränsningar.

Det nya kostförsörjningsavtalet börjar gälla den 1 mars 2009 och den antagna leverantören, Sodexo, använder bara Marine Stewardship Council (MSC) – märkt fisk i sin produktion. Märkningen garanterar att produkten kommer från ett välskött fiske och att den inte bidragit till miljöproblemet med överfiskning.

Det finns ett antal "fisklistor" som med lite olika metoder för framtagning talar om vilka fiskar som är acceptabelt att köpa och vilka fiskar man ska undvika. Miljöstyrningsrådet, som är ett bolag som samägs av staten,

Sveriges Kommuner och Landsting och näringslivet, har tagit fram en lista, fisklistan. Fisklistan är framtagen i samarbete mellan SIK (Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB), Fiskeriverket, Världsnaturfonden WWF samt representanter från offentliga upphandlare och fiskbranschen. Fisklistan omfattar i huvudsak fisk som efterfrågas och upphandlas inom offentlig sektor. Därmed saknas rekommendationer för vissa fisksorter, exempelvis ål och piggvar. I listan markeras fiskarterna med grön, gul eller röd färg vilket markerar om det är, i fallande ordning acceptabelt, tveksamt eller om man bör avstå att köpa in. Landstingsstyrelsens förvaltning anser att denna lista är objektivt och vetenskapligt framtagen och rekommenderar att den ska ligga till grund för de beslut om upphandling och inköp av fisk som görs i landstinget. Landstinget ska välja de fiskarter som är grönmarkerade i listan.

Sammanfattning och förslag

Kartläggningen av hur torsk avropas på landstingets centrala avtal visar att medvetandegraden är hög gällande vilken fisk som ska köpas in, även om ett formellt stopp för inköp av torsk inte fattats.

Inom ramen för det nya kostförsörjningsavtalet inköps endast fisk som är MSC-märkt, eftersom den antagna leverantören har fattat ett eget policybeslut i detta avseende.

Trots att landstinget således inte fattat beslut om att avstå från inköp av den utrotningshotade torsken uppnås i huvudsak detta inom ramen för de berörda upphandlingarna.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga miljökonsekvenser.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Åke Wennmalm
Miljödirektör